

Torgrim Titlestad om Erling Skjalgsson

Versjon Arne Kvitrud, 14.5.2025

Torgrim Titlestad må være den som har skrevet mest om Erling Skjalgsson. Noen av hans publikasjoner om vikingtiden, som kan ha innhold om Erling Skjalgsson. De er listet nedenfor. Har oppdatert biografien på Wikipedia i samsvar med lista nedenfor.

Bibliografi

1. Konge mellom jarlar : Erling Skjalgsson frå Sola, 1995.¹ *Slik jeg leser denne er det en popularisert versjon av sagaene. Men han skriver også som vist under, men uten at drøftingene er synlige:*

Om ætt, samfunn, religion, kultur og politikk – Erlings bakgrunn

Når vi skal prøva å finna ut av den 1000 år gamle norske historia, støyter vi på ei rekkje problem. Dei eldste skrivne kjeldene om Erling omtala han 150–200 år etter han var død. Det knyter seg store problem til å døma om kva som var faktisk, sterkt farga og oppdikta i tradisjonen omkring han. Dette må vi altså ha klart føre oss, når vi leitar etter dei historiske fara etter han. Sjølv om **Snorre** kan reknast som ein av dei fremste europeiske faghistorikarane i si tid⁷, er det påvist at ein ikkje utan vidare kan lita på det han skriv.⁸ Men vi reknar med at mykje av det han fortel, har faktakjerner i seg. Seriositeten i arbeidet til **Snorre** kjem fram gjennom at han reiste rundt i Noreg for å sjå stadene der viktige episodar spela seg ut. Han søkte arkeologiske opplysningar og munnleg tradisjon hos dei som kunne fortelja om hendingar tilbake i tida. Når vi nyttar opplysningar frå **Snorre**, lyt vi difor ofte drøfta dei nærare.

2. Til et Erling Skjalgsson-jubileum – til Erling Skjalgssons heder? Ætt og heim : lokalhistorisk årbok for Rogaland for 1995.² *Om hvordan Erling er omtalt gjennom tidene.*
3. Erling Skjalgsson fra Sola, Aftenbladet, 2.9.1995.
4. Kampen om Nordvegen : nytt lys over vikingtiden : fra år 500 til 1050 e. Kr, 1996. **Ikke tilgang på nb.no.**
5. Rygekongen Erling Skjalgsson frå Sola : musikal i fire akter, 1996.
6. Erling Skjalgsson, Syn & segn (trykt utg.). 1996 Vol. 102 Nr. 2.³ *Viser hvordan Erling er behandlet gjennom årene.*

¹

<https://www.nb.no/items/279b1bc2f46a6c8afbed48342be3fec2?page=0&searchText=Torgrim%20Titlestad%20Erling%20Skjalgsson>

² [Ætt og heim : lokalhistorisk årbok for Rogaland. 1995](#)

³ [Syn & segn \(trykt utg.\). 1996 Vol. 102 Nr. 2](#)

7. Leve Sola, skitt i Norge, Aftenbladet, 14.6.1997.⁴ *Om musikkstykket Rygerkongen.*
8. Stavangers grunnleggelse – knyttet til Erling Skjalgssons tid? Innspill til ny diskusjon og forskning, Stavangeren nr. 3 1999.⁵ *Slik jeg leser det er det stort sett spekulasjoner.*
9. Det glemte bryllup og tusenårsjubileet, Aftenbladet, 7.1.1999. *Spekulasjoner om Erlings bryllup.*
10. Stavanger 1000 år i august 2000, Aftenbladet, 10.2.1999.⁶ *Han mente at Stavanger ble grunnlagt av Erling Skjalgsson i august i år 1000.*
11. Norge blir et rike: fra folkevandringstid til St. Olav. Erling Skjalgssonselskapet, 2000. **Ikke tilgang på nb.no.**
12. Då erlingætta herja i England, Aftenbladet, 11.5.2001.⁷ *En angelsaksisk krønike nevner en Yrling i 1048, som han mente var i slekt med Erling Skjalgsson.*⁸
13. Erling Skjalgsson : Rygenes konge, 2002.⁹ *Slik jeg leser denne, er det en popularisert versjon av sagaene.*
14. Erling Skjalgsson i historiens bølgegang, Aftenbladet, 30.5.2003.¹⁰ *Slik jeg leser denne er det en popularisert versjon av sagaene.*
15. Vikingkongen Erling Skjalgsson, 963-1028, 2006.¹¹ *Slik jeg leser denne er det en popularisert versjon av sagaene.*
16. Viking Norge – visjon og idé, Aftenbladet, 25.1.2007. *Om vikingtiden som forretningsidé.*
17. Viking Norway : personalities, power and politics, 2008. **Ikke tilgang på nb.no.**
18. Tilbake til sagaene, Nytt Norsk Tidsskrift nr. 1, 2009.¹² *Er stort sett om Harald Hårfagre, men skriver mer generelt: Det er på tide å slå til lyd for en alternativ synsmåte: den konstruktive sagakritikken. Den konstruktive sagakritikken drar på nytt sagane inn på arenaen som historiske kilde og betrakter dem som barn av muntlighetens kultur – med spor i skriftlig material. Her ser man mer konstruktivt på sagaenes informasjonsverdi enn i den radikale varianten, og gir nye muligheter til å rekonstruere fortiden. Oppgaven blir imidlertid ikke enklere, da man kristisk må gjennomlyse det stoffet sagastoffet som den radikale sagakritikken forkaster.*
19. I vikingenes fotspor : en historisk tur-guide til vikingsteder i sør-Rogaland, 2010. **Ikke tilgang på nb.no.**
20. Nytt syn på sagaenes troverdighet, Historisk Tidsskrift, 2011. **Ikke tilgang på nb.no.**
21. Norge i vikingtid : Våre kulturelle og historiske røtter, Saga bok 2011. **Ikke tilgang på nb.no.**

⁴ [Stavanger Aftenblad 14. juni 1997](#)

⁵ https://byhistoriskforening.org/stavangeren_oversikt/stavangeren-nr-3-1999/

⁶ Torgim Titlestad: Stavanger 1000 år i august 2000, SA 10.2.1999.

⁷ [Stavanger Aftenblad 11. mai 2001](#)

⁸ Se også note 21 i [Earl Godwin of Wessex and Edward the Confessor's Promise of the Throne to William of Normandy | Traditio | Cambridge Core](#)

⁹

<https://www.nb.no/items/e186197bdab01cdb51a5b5086db4175c?page=0&searchText=Torgim%20Titlestad%20Erling%20Skjalgsson>

¹⁰ [Stavanger Aftenblad 30. mai 2003](#)

¹¹

<https://www.nb.no/items/2f78addaefa64ba24a9156b890c9b64a?page=0&searchText=Torgim%20Titlestad%20Erling%20Skjalgsson>

¹² <https://www.slideshare.net/slideshow/tilbake-til-sagaene-169826534/169826534>

22. Eirik Blodøks, 2011. **Ikke tilgang på nb.no.**
23. Sagasyn : Norges historiske kraftlinjer, Saga bok 2013. **Ikke tilgang på nb.no.**
24. Olav den hellige, Spartacus 2013. **Ikke tilgang på nb.no.**
25. Slaget i Hafrsfjord : årsak, hendelse og virkning : om Norges tilblivelse, 2016. **Ikke tilgang på nb.no.**
26. Vikingtid, motstandsrett & folkestyre, 2016. **Ikke tilgang på nb.no.**
27. Vikingtidens utbrudd, 2017. **Ikke tilgang på nb.no.**
28. Outbreak of the viking age, 2018. **Ikke tilgang på nb.no.**
29. Viking Legacy. Saga Bok, 2018. **Ikke tilgang på nb.no.**
30. (redaktør) Norge i vikingtid. Saga bok, 2020. **Ikke tilgang på nb.no.**
31. Vikingfylket Rogaland, 2021. **Ikke tilgang på nb.no.**

Vikingkongen Erling Skjalgsson, 963-1028

Det er en stor oppgave å vurdere alt han har skrevet om Erling Skjalgsson gjennom årene. Jeg startet med den siste boka **Vikingkongen Erling Skjalgsson, 963-1028**, som ble utgitt i 2006.

- Side 5: ”konge mellom jarler” er en kreativ oversettelse av kvadet.
- Side 5: Rygerkonge brukes ikke i eldre kilder
- Side 7: Vi vet ikke hvor og når Erling ble født.
- Side 7: Vi vet ikke noe om hvilke gårder Erling eide.
- Side 7: Vi vet ikke om Erling dro i viking.
- Side 7: Vi vet ikke hvem som var Erlings farfar.
- Side 7: Vi et ikke hvor far til Erling vokste opp.
- Side 7: Vi vet ikke om Horda-Kåre eksisterte, eller om hans eventuelle slekt.
- Side 7ff: Eventyr om Halvdan Svarte og Harald Hårfagre...
- Og slik fortsetter det! Helt ubrukelig som referanseverk om Erling!

På side 6 skriver han det som står under.

Undertegnede er ut fra mange års forskning på feltet kommet til at sagalitteraturen ofte har høy kildeverdi. Selv om sagaene gjengir ordrette samtalsitater som neppe er bevart i sin opprinnelige form, uttrykker gjengivelsene gjerne realiteter. Heller ikke årstallene er alltid sikre. Hver opplysning må granskes kildekritisk og vurderes opp mot annet kilde-materiale, etablerte og nye kunnskaper om perioden, forskerdrøftinger, analogimetode m.m. Selv med nøye sikting av kildene, vil det ofte knytte seg usikkerhet til noen av konklusjonene. I et så kort skrift som dette har jeg ikke kunnet drøfte slike tilfeller slik som jeg ville ønsket. For å få flyt i framstillingen har jeg flere ganger måttet ”velge” én av flere mulige fortolkninger av kildematerialet. Når det ikke er anført, er sagasitatene fra *Heimskringla*, basert på Gustav Storms oversettelse fra 1899. For dem som vil ha en mer problemorientert innføring i slike fenomener, viser jeg spesielt til bøkene mine, *Kampen om Nordvegen* (1996), *Norge blir et rike* (2000) og *Viking Norway* (2006).

Jeg har ikke funnet hans kildekritiske vurdering av Erling Skjalgsson. De tre verkene det vises til her er vel generelle?

Diskusjoner

- A. Birger Lindanger anmeldte: Norge blir et rike: fra folkevandringstid til St. Olav, Heimen, Trondheim, 2003, bind 39, nummer 1.¹³ Han er i hovedsak positiv.
- B. Thomas Næss Eriksen: Konger, konflikter og konfliktløsning i Norge 1015-1157 med utgangspunkt i Heimskringla, Mastergradsavhandling i historie Institutt for arkeologi, konservering og historie Våren 2010, Oslo: *Jeg er derfor på mange måter enig i Sverre Bagges tilnærming til Heimskringla. At Snorre var en historiker som jobbet etter historiske prinsipper er jeg enig i, og at Heimskringla derfor har rot i virkeligheten er jeg også overbevist om. Når det så gjelder å bruke Heimskringla på den måten jeg har tenkt til, nemlig som kilde til det den forteller om, er det selvsagt at jeg må trå med varsomhet, som også Bagge⁴³ påpeker. I likhet med Titlestad⁴⁴ hevder jeg likevel at dette bør gjøres, da historiske faktaopplysninger uten tvil eksisterer i sagamaterialet. Det finnes to store utfordringer når man skal bruke Heimskringla som kilde til det den beskriver. Den første er faren for samtidsprojisering. Snorre kan ha tatt for gitt at tenkemåter og tradisjoner som var selvfølgelige for ham, nødvendigvis var sånn også for de menneskene han beskriver. Det finnes skrekkens eksempler på dette fenomenet fra moderne tid, det er derfor ikke utenkelig at også Snorre har falt i den grøften i hans beskrivelser av forhistorien. En annen faktor som ytterligere kompliserer dette, er at Snorre er oppvokst på Island, et samfunn som hadde ganske så forskjellige samfunnsstrukturer fra Norge. At Snorre skriver historien med islandske øyne kan trolig også ha hatt påvirkning på hans framstilling. Den andre store utfordringen med å bruke Heimskringla som kilde til det den beskriver er at Snorre skrev innenfor et annet paradigme. En moderne historiker opererer innenfor et sett regler som tilsier hva som kan forstås som historisk sannhet, og hva en historiker kan tillate seg å gjøre. Dette paradigmet har ikke Snorre. ...⁴³ Bagge (1991), s. 58-59. ⁴⁴ Titlestad, Torgrim. "Tilbake til sagaene" i Nytt Norsk Tidsskrift (nr 1, 2009).*
- C. Sverre Bagge skrev blant annet:¹⁴ *Et unntak fra dette er Torgrim Titlestad, som med utgangspunkt i studiet av muntlige tradisjon er villig til å akseptere det meste av sagenes beretninger. Han har imidlertid liten tilslutning av andre faghistorikere. Tilhengerne av muntlig tradisjon har gitt en rekke argumenter for at den kan være mer pålitelig enn brødrene Weibull og Sigurður Nordal antok. Men selv om fortellinger kan overleve i flere hundre år, har vi ingen garanti for at dette er tilfellet med alt som berettes i sagaene. I tillegg kommer at det vi møter i sagaene ikke er direkte formidlet folketradisjon, men litterært bearbeidelse av en tradisjon som i sin opprinnelige form er utilgjengelig for oss. Hvordan kan vi så vite hva som er autentisk og hva som er oppdiktet? Hvordan kan vi vite hva som er autentisk og hva som er oppdiktet? Det kan være fristende å bruke som kriterium at vedkommende historie er rimelig eller sannsynlig eller passe med det vi ellers vet, men dette kan lett utarte til at man lanserer en hypotese og sp betrakter alle kilder som støtter hypotesen som troverdige. Selv om vi ikke tror på absolutt sikre fakta, må vi derfor ha noen kriterier for troverdighet som er uavhengig av våre egne hypoteser.*

¹³ [Heimen \(Trondheim : trykt utg.\). 2003 Vol. 39 Nr. 1](#)

¹⁴ Sverre Bagge: "När sågen och dikt sopats bort..." Den weibullske kildekritikk etter 100 år. Historisk tidsskrift, 2014, side 565-594.

- D. Stavanger Aftenblad 11.2.2012 - refererer synspunktene til Sverre Bagge og Titlestad om Harald Hårfagre.
- E. Hans Jacob Orning: Demokrati i vikingtiden? Klassekampen 9.1.2017. Han konkluderer med: *Den versjonen Torgrim Titlestad presenterer av norsk middelalderhistorie i Klassekampen og mer utførlig i Vikingtid minner sterkt om den Rudolf Keyser framførte på 1800-tallet som representant for «den norske historiske skole». Kampen stod mellom bondesamfunn og kongedømme, og resultatet var at folkefriheten gikk tapt med det sterke norske kongedømmet i høymiddelalderen. Det er underlig å lese en slik framstilling i 2016/17. Keyser ble imøtegått allerede av P. A. Munch, som mente at det norske samfunnet var langt mer aristokratisk. Senere historikere har stort sett forlatt læren om at Norge var særs demokratisk og annerledes enn andre land.*
- F. Therese Holt Hansen: Olav Tryggvason. Konstruksjonen av en heltekonige. MS thesis. UiT Norges arktiske universitet, 2017. Hun skriver: *Det må nevnes at Titlestads sagavennlighet ikke er representativt for moderne historikernes syn på troverdigheten i sagamaterialet som omhandler den tidlige norske historien.... Torgrim Titlestad gjort et forsøk på gjennom blant annet sine artikler «Tilbake til sagaene» og «Nytt lys på sagaenes troverdighet» fra henholdsvis 2009 og 2011. Her kritiserte han den radikale sagakritikken og skisserte opp det han slagordaktig kalte «konstruktiv sagakritikk», og hevdet at han slik friskmeldte sagamaterialet fra Weibulls og Kohts strenge kritikk. Titlestads viktigste argument for at sagaene er troverdige er at de er det han kalte for «barn av muntlighetens kultur». Titlestads metodikk har ikke oppnådd stor oppslutning i det norske historikermiljøet. I en artikkel i Stavanger Aftenblad utgitt 11.02.2012, hevdet Sverre Bagge at «Torgrim Titlestad tror for mye på sagaene, og har ikke tatt inn over seg kildekritikken». Også i avisa Klassekampen fra 09.01.2017 har historikerkollega Hans Jacob Orning langet ut mot Titlestad i det han mener er 1800 talls sagakritikk som setter strek over hundre års historieforskning.*
- G. Mathias Bäck: Kampen om Nordvegen: några synpunkter på det vikingatida samhällssystemet med utgångspunkt i en ny bok om politiska konflikter i Västnorge. *Fornvännen* 94.1 (1999), side 19-26.¹⁵ (side 19:) *I boken Kampen om Nordvegen - Nytt lys över vikingtiden sammanfattar Titlestad sin bild av det politiska systemet på den av norska hövdingar behärskade västkusten, eller Nordvegen som området benämns i boken. Den övergripande tidsramen sträcker sig från 500-talet fram till 1000-talets början. Mer detaljerad och personhistoriskt mest intressant är dock beskrivningen från och med Harald Hårfagres rikssamlingstendenser under 800-talets senare del till Olav Haraldssons död i slaget vid Stiklestad år 1030. Berättelsen koncentreras till 900-talet, och som »arketyper» för den alternativa politiska historia som Titlestad presenterar för han fram storhövdingen och »Rygekonungen» Erling Skjalgsson. Denne Erling har ofta i tidigare historieskrivning framställts som den bakåtslrävande, mörka eller onda kraften i detta sammanhang. Titlestad visar hur förenklat detta synsätt varit genom att försöka se de realpolitiska motiven bakom handlingarna. Det är kring detta som bokens centrala budskap kretsar. ... (side 25:) De principiella problem och frågeställningar som Titlestads bok ger upphov till måste kommenteras något. Forskarens*

---

¹⁵ [FULLTEXT01.pdf](#)

dilemma är balansgången mellan publik och forskarvärld. Ingen inom yrket har väl undgått att någon gång undra över varför endast ett mycket litet fåtal kulturhistoriker lyckats att få ett sådant genomslag hos allmänheten som till exempel historikern Peter Englund. De flesta av oss vågar sig inte på denna balansakt av rädsla för vad kollegerna skall tycka, för vad som skall bända med ens vetenskapliga status. Bevisföringen i det mesta vi arbetar med är emellertid så svag att annat än åsiktsskillnader sällan blir aktuellt. Olika kulturhistoriska discipliner kritiserar gärna varandra, vilket är vanskligt av samma orsaker som nyss nämnts.